

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 229g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a articolului VI alin. (3) din
Legea nr. 34 din 13 martie 2025 pentru modificarea unor acte normative
(declararea averii și intereselor personale)

*(verificarea dacă măsurile aplicate până la 29 octombrie 2021 de către
ANI pentru conflicte de interese sunt justificate conform articolului 39
alin. (2) din Legea nr. 132/2016)*

CHIȘINĂU

6 noiembrie 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA, *judcători*,
cu participarea nei Tatiana Brumă, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 29 octombrie 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 6 noiembrie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului VI alin. (3) din Legea nr. 34 din 13 martie 2025 pentru modificarea unor acte normative (declararea averii și intereselor personale), ridicată de dl avocat Andrei Dunas, în interesele dlui Oleg Sainsus, parte în dosarul nr. 3-1636/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl Gheorghe Mîțu, judecător de la Judecătoria Chișinău, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 19 mai 2021, Autoritatea Națională de Integritate a emis actul de constatare nr. 151/10¹ în privința dlui Oleg Sainsus, șef al Penitenciarului nr. 12 Bender al Administrației Naționale a Penitenciarelor, prin care a constatat că în perioada 2016-2019 acesta s-a aflat într-o stare de incompatibilitate pe care nu a soluționat-o în termenul legal.

4. La 8 iunie 2021², dl Oleg Sainsus a atacat în instanță actul de constatare nr. 151/10 din 19 mai 2021.

5. În cadrul examinării cauzei, dl avocat Andrei Dunas a ridicat, în interesele dlui Oleg Sainsus, excepția de neconstituționalitate a articolului VI alin. (3) din Legea nr. 34 din 13 martie 2025 pentru modificarea unor acte normative (declararea averii și intereselor personale).

¹ <https://ani.md/sites/default/files/2021-06/Oleg%20Sainsus.PDF>

² https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integratiune/pdf/generate/pending/Mi0yMTA4NjE3NS0xMi0zLTA4MDYyMDIx/88DDD2F6-2AA7-DD11-9299-001E0B8014EB

6. Printr-o încheiere din 20 octombrie 2025, Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 43 Dreptul la muncă și la protecția muncii

„(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

[...]”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

8. Prevederile relevante ale Legii nr. 34 din 13 martie 2025 pentru modificarea unor acte normative (declararea averii și intereselor personale), sunt următoarele:

„Art. VI.

[...]

(3) În termen de 3 luni de la data publicării prezentei legi, președintele sau vicepreședintele Autorității Naționale de Integritate va verifica dacă încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și interdicțiile aplicate până la data de 29 octombrie 2021, pentru conflicte de interese, persoanelor înscrise în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție ce derivă dintr-un act de constatare definitiv al Autorității Naționale de Integritate și persoanelor care nu au fost înscrise în registrul menționat sunt justificate conform art. 39 alin. (2) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate. Ca urmare a acestei verificări, președintele sau vicepreședintele Autorității va emite un act de constatare cu privire la menținerea sau anularea încetării mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu sau a interdicției.”

9. Prevederile relevante ale Legii nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate sunt următoarele:

Articolul 39

Efectele constatării încălcării regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor

„[...]

(2) Inspectorul de integritate decide dacă dispune măsurile menționate la alin. (1) lit. b) în funcție de gradul de vinovăție al subiectului declarării, de natura abaterii, de numărul și durata abaterilor, de comiterea unor abateri similare anterior, de prejudiciul adus interesului public și de funcția publică deținută.

[...]”

Articolul 39

Efectele constatării încălcării regimului juridic al conflictelor de interese

„[...]

(2) Din momentul în care actul de constatare a încălcării regimului juridic al conflictului de interese rămâne definitiv, Autoritatea sesizează în termen de cel mult 5 zile, conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării în vederea declanșării procedurii disciplinare sau, după caz, în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale persoanei care a emis/adoptat actul administrativ sau a încheiat, direct ori prin persoane terțe, actul juridic, sau a luat ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese.

[...]”

[În redactarea anterioară Legii nr. 30 din 7 octombrie 2021, în vigoare din 29 octombrie 2021]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul excepției susține că, pe de o parte, prevederile contestate stabilesc competența președintelui sau a vicepreședintelui Autorității Naționale de Integritate de a verifica dacă încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și interdicțiile aplicate până la data de 29 octombrie 2021, pentru conflictele de interese, sunt justificate conform articolului 39 alin. (2) din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate. După verificare, se emite un act de constatare cu privire la menținerea sau anularea încetării mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu sau a interdicției.

11. Pe de altă parte, articolul 39 alin. (2) din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate stabilește efectele constatării încălcării (i) regimului juridic al conflictelor de interese, precum și a (ii) regimului juridic al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

12. Potrivit autorului sesizării, prevederile contestate contravin articolului 39 alin. (2) din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, deoarece exceptează de la verificare cazurile în care încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și interdicțiile aplicate până la data de 29 octombrie 2021 au fost stabilite pentru încălcări ale regimului incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

13. În acest context, autorul excepției susține că contradicția dintre prevederile contestate și articolul 39 alin. (2) din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate conduce la încălcarea articolelor 1 alin. (3), 4, 16, 20, 21, 23, 43 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 34 din 13 martie 2025 pentru modificarea unor acte normative (declararea averii și intereselor personale), ține de competența Curții Constituționale.

16. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

17. Obiectul excepției îl constituie articolul VI alin. (3) din Legea nr. 34 din 13 martie 2025 pentru modificarea unor acte normative (declararea averii și intereselor personale). Aceste prevederi nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

18. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care are ca obiect verificarea legalității unui act de constatare a încălcării

regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, adoptat de un inspector de integritate pe baza Legii cu privire la Autoritatea Națională de Integritate (a se vedea §§ 3-4 *supra*). Astfel, Curtea admite că instanța de judecată ar putea avea în vedere prevederile contestate la soluționarea cauzei respective.

19. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 87 din 25 iulie 2024, § 15).

20. Autorul excepției susține că prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3) (*statul de drept*), 4 (*drepturile și libertățile omului*), 16 (*egalitatea*), 20 (*accesul liber la justiție*), 21 (*prezumția nevinovăției*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 43 (*dreptul la muncă și la protecția muncii*), și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

21. Cu privire la articolul 23 din Constituție, Curtea reține că acesta nu are o aplicare de sine stătătoare. Pentru a putea fi invocat standardul calității legii, trebuie să existe o ingerință într-un drept fundamental. Autorul sesizării trebuie să argumenteze incidența unui drept fundamental (a se vedea DCC nr. 107 din 29 august 2023, § 19). De asemenea, articolul 54 din Constituție îi impune Curții un mod de analiză a caracterului proporțional al ingerințelor în drepturile fundamentale. Abia în cadrul analizei ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestui articol (a se vedea HCC nr. 12 din 23 aprilie 2024, § 26).

22. Curtea constată că, deși a invocat articolele 1 alin. (3), 4, 20, 21 și 43 din Constituție, autorul excepției nu a argumentat caracterul contradictoriu al prevederilor contestate cu normele constituționale invocate. În esență, autorul excepției a comparat prevederile contestate cu conținutul articolului 39 alin. (2) din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și a ajuns la concluzia că între acestea există o inconsecvență, deoarece primele exceptează de la verificare cazurile în care încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și interdicțiile, aplicate până la data de 29 octombrie 2021, au fost stabilite pentru încălcări ale regimului incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor. În final, autorul sesizării și-a raportat concluzia la dispozițiile constituționale enumerate.

23. În situații similare, Curtea a respins ca inadmisibile sesizările formulate de o asemenea manieră, precizând că examinarea constituționalității unei prevederi contestate are în vedere compatibilitatea acesteia cu dispozițiile constituționale pretins a fi încălcate, nu raportarea la alte norme infraconstituționale sau compararea lor și raportarea concluziei ce ar rezulta din această comparație la dispoziții ori principii ale Constituției (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 52 din 19 aprilie 2022, § 26). Astfel, o pretinsă incompatibilitate între două sau mai multe norme infraconstituționale cuprinse în acte normative distincte sau în același act normativ nu reprezintă o problemă de constituționalitate, ci una de interpretare și de aplicare a legii, a cărei rezolvare le revine instanțelor de judecată (DCC nr. 135 din 27 septembrie 2022, § 34).

24. Prin urmare, pe baza celor menționate mai sus, Curtea reține că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatul (3) literele d) și f), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului VI alin. (3) din Legea nr. 34 din 13 martie 2025 pentru modificarea unor acte normative (declararea averii și intereselor personale), ridicată de dl avocat Andrei Dunas, în interesele dlui Oleg Sainsus, parte în dosarul nr. 3-1636/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 6 noiembrie 2025
DCC nr. 163
Dosarul nr. 229g/2025*